

משך חכמה הקדמה לספר ויקרא

מעבודה זרה. אבל בזמן שבית המקדש קיים, הוא עושה רשע במה שגורר עצמו מעבודה זרה בהא דבונה במה, הלא ה' בהיכל קדשו ויכול להקריב במקדש! כן הנודר, הוא רוצה לגדור עצמו בנדר, אבל הוא מוסיף פשע, שכבר גדרתו התורה באזהרותיה המאירות עינים⁷, ודו"ק.

ובזה נתגלה לי סוד במה שחדש רבינו חיים כהן במגילה דף י', א, למאן דאמר לא קידשה לעתיד לבא, מכל מקום בבמה אסור להקריב, יעויין שם⁸, משום דאנשי כנסת הגדולה בטלינהו ליצרא דעבודה זרה (יומא סט, ב)⁹, אם כן תו אין צורך להקריב בבמה לגדור העם מעבודה זרה, ואין חפץ להשם בבקר וצאן בבמה שאינם לריח ניחוח, רק בשביל להגדירם שלא יקריבו לעבודה זרה. אם כן, תו כי בטלה יצרא דעבודה זרה אסור להקריב בבמה¹⁰. ואתי שפיר

הקדמונים נחלקו בטעם הקרבנות: המורה אמר כי הוא להרחיק לב האדם מעבודה זרה¹. והרמב"ן (ויקרא א, ט) וסייעתו אמרו כי הוא לקרב כל כוחות העולמות. והוא ענין עלעקטרי רוחני, אשר בפעולות הכהן יעשה גבוהות בעולמות שונים כידוע².

ואולי יש להכריע³, כי קרבנות במה הם רק להרחיק עבודה זרה מלבבות עמו ישראל, לכן צוה כי יקטירו לשם שמים. לא כן קרבנות בית המקדש – המה ודאי לקרב העולמות ולחבר דודים וומצאתי שם⁴. ומקור לזה הא דתנן ריש פרק פרת חטאת (זבחים ק"ג, א): אין ריח ניחוח בבמה קטנה. הרי דקדשי במה אינם לריח ניחוח⁵. ובזה יובן הא דאמר רבי נתן (נדרים כב, א): הנודר כאילו בנה במה (והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן). היינו שבמה הוא לגדור עצמו

זבחים קב

עניין: סיום מסכת זבחים – במה גדולה ובמה קטנה וטעם הקרבנות

רמב"ן ויקרא א, ט

והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם "אשה ריח ניחוח לה". ואמר הרב במורה הנבוכים (ג מו) כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים⁷⁹, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם, בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין⁸⁰ לשם הנכבד כדי שיודע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא⁸¹, ובו יתכפרו העונות, כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוה וכל חולי לא יתרפא כי אם בהפכו, אלה דבריו ובהם האריך.

והנה הם דברי הבאי, ירפאו⁸² שבר גדול וקושיא רבה על נקלה⁸³, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם "לחם אשה לריח ניחוח". כי טעמם כמו "לחם אשה" (להלן ג יא טז) אבל לא אמר 'אש' ואמר "אשה" כמשמעו, כאשר הראה אותך בהר במתן תורה. והוא הקרבן במדת הדין, והזביחה לשם ה' לבדו, שלא יתכוין לדבר אחר בעולם רק לשם ה' לבדו, וזה טעם "עולה הוא", "אשה הוא". ולכך אמר הכתוב (להלן כא ו) "כי את אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבים והיו קדש", כי לאישי ה' קרבן אלהיהם. ולכך אמרו שלא הזכיר בצואות של קרבנות לא אל ולא אלהים אלא "אשה ריח ניחוח לה", כי הכונה לה' לבדו תהיה, לא יכוין המקריב ולא יעלה במחשבתו רק לשם המיוחד. והוא מאמר החכמים (סנהדרין פ:) "ריקן כל העבודות כלן לשם המיוחד".

רש"י הירש פרשת צו ויקרא ז, יח

שחיטה, זביחה, מייצגת הסתלקות מחיים של אנוכיות והפקרות. היא הצד השלילי של מעשי הקרבן – שלילת אופן החיים הקודם. ואילו זריקה, הקטרה, ואכילת בשר – הווי אומר אכילת מזבח ואכילת אדם – הן הצד החיובי; הן המעניקות לשחיטה את תכליתה החיובית. שכן תכלית ההסתלקות מהחיים שבהם נהג קודם לכן, היא, להוביל עכשיו לחיים נאצלים יותר למען הקודש. יתירה מכך, על ידי אכילת אדם חוזר ומקבל האדם את מה שוויתר עליו, והחיים עצמם שהקריב לה' מתעלים ומתקדשים.

שני צדדים אלה – החיובי והשלילי – קשורים ותלויים זה בזה. התורה דורשת מן האדם שיחדל מלחיות חיים גופניים גרידא, אך ורק כדי שיעלה לחיים נעלים יותר, חיים למען ה' ועשיית רצונו. עם זאת, אין ביד האדם לקדש את הווייתו הארצית, אלא אם כן יחדל מלחיות חיים גופניים גרידא הנשלטים על ידי דחפים גופניים. תכליתה היחידה של הזביחה היא אכילה, ולא תיתכן

אכילה ללא זביחה. אם יינתק הקשר שבין שני היסודות האלה, הרי שזביחה ללא אכילה מייצגת הרס עצמי ללא כל תכלית מוסרית; ואכילה ללא זביחה מייצגת עשיית הבשר לאלהות, כאשר הפקרות בלתי נשלטת של החושים הופכת לאידיאל ולייעוד האדם המבקש קרבת ה'. אם כך מביא אדם את קרבנו, וכך הוא מבקש להתקרב אל ה'; הרי שזביחה ללא אכילה מייצגת את השקר של האלילות בהבנת האלהות, הטוענת שהרס עצמי מרצון מפיס את זעמם ואת קנאתם של האלים; ואכילה ללא זביחה מייצגת את השקר המוסרי של האלילות, ההופכת את דחפי החושים לאלהות, ומרוממת את הכניעה הבלתי מרוסנת אליהם כעבודה לאלים. זביחה ללא אכילה משפילה את תפיסת האלוקות לדרגת אליל צמא לדם; ואכילה ללא זביחה מחללת את המקדש ומקדשת בתוכו מסיבת הוללות והפקרות משולחת רסן.

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON